

Wydział Psychologii
Uniwersytetu Warszawskiego

UNIwersytet
Warszawski

Teorie spiskowe na temat COVID-19

Raport nr 1 z badania przeprowadzonego na Wydziale Psychologii
Uniwersytetu Warszawskiego podczas epidemii COVID-19 w 2020 r.

BADANIE

Konsekwencje społeczne wiary w teorie spiskowe na temat
COVID-19

CEL

Popularność rozmaitych teorii spiskowych na temat COVID-19 została uznana przez WHO za jedno z największych zagrożeń dla skutecznej walki z pandemią. Teorie spiskowe, poprzez obniżenie autorytetu nauki i zaufania wobec oficjalnych zaleceń, mogą zniechęcać ludzi do przestrzegania zasad odpowiedzialnego zachowania w czasie pandemii – na przykład zachowywania dystansu czy noszenia masek. Czy jednak efekt ten zachodzi w przypadku każdej z nich? Celem naszych badań było sprawdzenie popularności różnych teorii spiskowych dotyczących pandemii COVID-19 i zbadanie, czy wiara w nie wiąże się z większą niechęcią do przestrzegania oficjalnych zaleceń zdrowotnych.

METODA

Przeprowadziliśmy dwa badania: 1) w czasie początków pandemii w Polsce (1680 osób) i 2) badanie na reprezentatywnej próbie dorosłych Polek i Polaków składające się z czterech pomiarów (maj, czerwiec, lipiec i grudzień) w 2020 roku (1179 osób w pierwszym pomiarze).

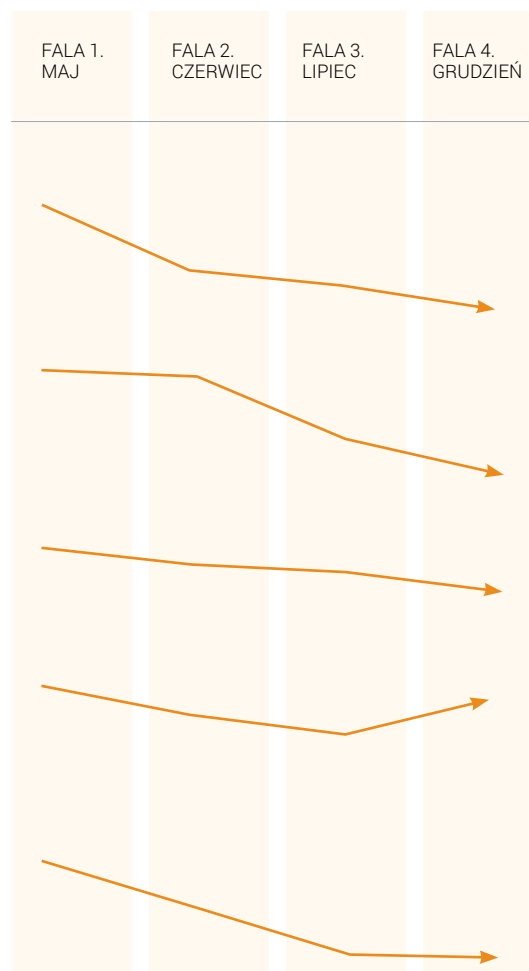
1680 osób – 1. badanie

1179 osób – 2. badanie

WYNIKI

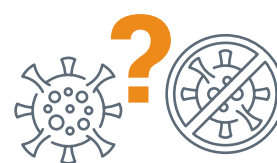
Popularność teorii spiskowych zależała od fazy pandemii w Polsce.

- Teoria mówiąca o tym, że **koronawirus to broń biologiczna**, była bardziej popularna w maju 2020 niż w kolejnych pomiarach.
- Wraz z rozwojem pandemii w Polsce spadała również popularność teorii mówiącej, że za **wywołanie pandemii odpowiedzialne są tajemnicze organizacje, chcące zrealizować w ten sposób swoje interesy**.
- Teoria, że **koronawirus nie istnieje**, stawała się coraz mniej popularna pomiędzy majem a grudniem 2020.
- Popularność teorii mówiących, że **polskie władze pod pretekstem pandemii chcą ograniczyć na stałe prawa i wolności obywateli**, spadała w okresie od maja do lipca i ponownie zaczęła wzrastać w czasie drugiej fali pandemii.
- Przekonanie, że **rząd fałszuje informacje o liczbie ofiar** pandemii, spadało w okresie od maja do lipca i w grudniu utrzymywało się na tym samym poziomie.

Niektóre teorie spiskowe wiążą się ze zwiększoną, a inne ze zmniejszoną tendencją do zachowań prozdrowotnych. Kluczowe jest to, czy dana teoria podkreśla, czy bagatelizuje zagrożenia związane z COVID-19.

- Przekonanie, że koronawirus to broń biologiczna wiązało się z częstszym przestrzeganiem zaleceń zdrowotnych. Odwrotny efekt zaobserwowaliśmy w przypadku wiary w to, że koronawirus nie istnieje.

Przekonanie, że polskie władze chcą ograniczyć prawa i wolności obywateli w trakcie pandemii, pozwalało przewidzieć przyszłe zmniejszenie się tendencji do przestrzegania zaleceń antycovidowych.

Wiara w teorie spiskowe może stanowić poważne zagrożenie dla efektywnej walki z COVID-19, ponieważ wiąże się ze zmniejszoną chęcią do przestrzegania prozdrowotnych zaleceń. Efekt ten zależy jednak od treści wyznawanej teorii spiskowej. Niektóre z nich mogą wiązać się ze zmniejszoną, a niektóre ze zwiększoną motywacją do czynności ochronnych, takich jak noszenie masek i przestrzeganie dystansu społecznego. Rozpowszechnienie teorii spiskowych oznacza, że niezwykle ważne jest zaangażowanie naukowców, lekarzy, ekspertów, polityków w popularyzację rzetelnej wiedzy naukowej na temat COVID-19. Osoby odpowiedzialne za wdrażanie polityki antycovidowej powinny zwrócić szczególną uwagę na konsekwentność swoich działań i dobrą komunikację ze społeczeństwem.

ZESPÓŁ

Kierownik projektu: dr Tomasz Oleksy^a

dr Anna Wnuk^b, prof. dr hab. Dominika Maison^a,
mgr Agnieszka Łyś^a, dr hab. Małgorzata Gambin^a

a – Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

b – Instytut Studiów Społecznych im. Profesora Roberta Zajonca, Uniwersytet Warszawski

PRZECZYTAJ WIĘCEJ

Oleksy, T., Wnuk, A., Maison, D., Łyś, A. (2021). Content matters. Different predictors and social consequences of general and government-related conspiracy theories on COVID-19. *Personality and Individual Differences*, 168, 110289. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0191886920304797>

Oleksy, T., Wnuk, A., Gambin, M., & Łyś, A. (2021). A dynamic relationship between different types of conspiracy theories about COVID-19 and protective behaviour: a four-wave panel study. Artykuł złożony do czasopisma.

KONTAKT

dr Tomasz Oleksy

✉ tomasz.oleksy@psych.uw.edu.pl

WYDZIAŁ PSYCHOLOGII UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO

✉ promocja@psych.uw.edu.pl

f [WydzialPsychologiiUW](https://www.facebook.com/WydzialPsychologiiUW)

🏠 psych.uw.edu.pl

BIURO PRASOWE UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO

✉ media@uw.edu.pl

f [fanpageUW](https://www.facebook.com/fanpageUW)

🏠 uw.edu.pl

Więcej informacji na: covid.psych.uw.edu.pl

Wydział Psychologii
Uniwersytetu Warszawskiego

UNIwersYTET
WARSZAWSKI